

Česká zemědělská univerzita v Praze

Institut vzdělávání a poradenství

Katedra profesního a personálního rozvoje

Závěrečná práce

Vliv rodinné profesní tradice na volbu povolání

Autor: Ing. Nicole Vošvrdová

Vedoucí práce: Mgr. Jiří Votava, Ph.D.

© 2018 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci na téma: Vliv rodinné profesní tradice na volbu povolání vypracovala samostatně a citovala jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použila a které jsem rovněž uvedla na konci práce v seznamu použitých informačních zdrojů.

Jsem si vědoma, že na moji závěrečnou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědoma, že odevzdáním závěrečné práce souhlasím s jejím zveřejněním podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

V Praze dne 14. 11. 2018

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu Mgr. Jirímu Votavovi, Ph.D. za odborné vedení závěrečné práce.

Vliv rodinné profesní tradice na volbu povolání

Abstrakt

Závěrečná práce se zabývá vlivem rodinné profesní tradice na volbu budoucího povolání u žáků středních škol. Cílem práce bylo zjistit, zda má profesní/oborové zaměření rodičů vliv na volbu povolání potomků.

Byla zpracována literární rešerše popisující vnitřní a vnější vlivy působící na dospívajícího žáka. V praktické části byl vypracován dotazník, který měl za úkol zjistit, zda jdou potomci ve šlépějích svých rodičů, nebo si vybírají budoucí povolání v jiném oboru, než ve kterém pracují jejich rodiče.

Bylo zjištěno, že ve sledovaném vzorku respondentů si žáci volí jiná budoucí povolání, než ve kterých pracují jejich rodiče. Rodiče však žáky z určité části při výběru budoucího oboru vzdělávání a zaměstnání zčásti ovlivňují. Žáky více ovlivňuje matka než otec.

Klíčová slova: profesní tradice, volba povolání, obor vzdělávání, rodina

Influence of family professional tradition on the career selection

Abstract

The final work studies the influence of family profession tradition for the career selection of high school students. The aim of the thesis was to find out if profession focus of students' parents influences the offspring profession choice.

Literary part was gathered for internal and external influences of teenager. The practical part consists of questionnaire. It determined whether teenagers want to work in the same field as their parents or not. It has been found that students choose different type of future job independently to their parents' profession focus. However, parents help and influence their children with the choice of future education and future job. Teenagers are more affected by mother than father.

Keywords: professional traditions, career choice, field of education, family

Obsah

1 Úvod	7
2 Cíl práce	8
3 Teoretická část	9
3.1 Pubescence a adolescence	9
3.2 Vliv struktury osobnosti	11
3.3 Další charakteristiky.....	13
3.4 Vnější vlivy působící na dospívající osobu při volbě povolání	13
3.5 Volba povolání.....	16
3.6 Rodinné podnikání	16
4 Praktická část	18
4.1 Střední zemědělská škola a Střední odborná škola Poděbrady	18
4.2 Dotazníkové šetření.....	18
4.3 Rozbor výzkumných otázek	19
4.3.1 1. Otázka: pohlaví	19
4.3.2 2. Otázka: Věk	20
4.3.3 Otázka 3: Ročník studia.....	21
4.3.4 Otázka 4: Obor vzdělání	21
4.3.5 Otázka 5: Jak dlouho jste se pro daný obor rozhodovali?	22
4.3.6 Otázka 6: Pomáhali vám rodiče při výběru oboru?	22
4.3.7 Otázka 7: Kdo vás při výběru zvoleného oboru vzdělání ovlivnil?.....	23
4.3.8 Otázka 8: V oboru, který studujete, pracuje:	24
4.3.9 Otázka 9: Jaké vzdělání má váš otec? vs. Otázka 10: Jaké vzdělání má vaše matka? 25	
4.3.10 Otázka 11: Chystáte se dále pokračovat ve studiu?	25
4.3.11 Otázka 12: Bude váš budoucí obor stejný jako studujete nyní?	26
4.3.12 Otázka 13: Jaká je vaše představa zaměstnání po dokončení všech studií?27	
4.3.13 Otázka 14: Kdy jste se rozhodl/a jaké budete dělat zaměstnání?	28
4.3.14 Otázka 15: Kdo vám pomáhal s výběrem budoucího zaměstnání?	29
4.4 Souhrn a vyhodnocení výzkumných otázek.....	29
5 Závěr	31
Seznam použitých zdrojů	32
6 Seznam tabulek	34
7 Seznam obrázků	34

1 Úvod

Volba budoucího povolání je velice složitý proces, který začíná již na základní škole. Každé dítě má jakousi představu, čím by chtělo být, ale tyto představy bývají z většího procenta nereálné. Aby se dítě správně rozhodlo, musí mu rodiče a okolí poskytnout dostatečné množství informací ohledně nabízených možností. Nejen rodiče a rodinní příslušníci, ale i učitelé a výchovní poradci toho konkrétního jedince znají a mohou, respektive by měli pomoci s co nejlepším rozhodnutím. Důležitým faktorem pro výběr budoucího povolání jsou fyzické předpoklady a tělesná konstituce dítěte. Taktéž je nutné přihlížet k vlohám, dispozicím, schopnostem, osobnostním rysům, temperamentu a charakteru dítěte. Pokud se vezmou v potaz všechny tyto faktory a zájmy dítěte, které si vybírá budoucí povolání, dochází ke zvýšení pravděpodobnosti přesnější a správnější volby. Na řadu také přichází rodinná profesní tradice. Dříve se předávalo řemeslo z rodičů na potomky. Dnes už tomu tak z většiny případů není. Děti se chtějí realizovat, chtějí si samy plnit sny. Nechtějí nést „břímě“ rodinné firmy. Pokud se dítě rozhodne špatně a nakonec zjistí, že by ho toto povolání nenaplňovalo, získává tím novou zkušenost pro další volbu a může zvolit lepší a rozumnější obor.

Rodinná profesní tradice je v dnešní době odsouvána stranou. Řemesla jako kovář, zedník, zlatník, hrnčíř, rodinné farmy a mnoho dalších jsou odsouvány do pozadí, přestože jsou tato řemesla velice důležitá. V roce 2008 byl zahájen projekt ŘEMESLO ŽIJE, který má za cíl zkvalitňovat výuku řemesel na středních školách s výučním listem. Projekt má za cíl propojit výuku s řemeslnými podniky (Hospodářská komora České republiky, 2011). Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR začala historicky největší kampaň pro podporu rodinného typu podnikání. Rok rodinného podnikání 2018 podporuje malé rodinné firmy. Jako příklad lze uvést Tátův sad, který vyrábí cider, Kelemen s.r.o. pohřební služba, kozí farma Vizovice, Sklenice zdraví vyrábějící nejrůznější sirupy, džemy a čaje a další. Jedna rodinná firma vyrábí Voštovku, mast ze smrkového dřeva a pryskyřice. Výroba této masti uživí celou rodinu (Petrů, 2018)

2 Cíl práce

Cílem práce je zjistit, zda má profesní/oborové zaměření rodičů vliv na volbu povolání potomků.

V práci bude zpracována literární rešerše shrnující dosavadní poznatky o volbě povolání žáků a studentů. Práce by měla zjistit, podle čeho si žáci vybírají střední/vysoké školy. Jakými činiteli jsou ovlivněni. Zda je ovlivňují rodiče, prarodiče, školní poradci, učitelé, nebo mají svojí vlastní představu o budoucím povolání.

3 Teoretická část

3.1 Pubescence a adolescence

Střední školní věk, jinak řečeno raná adolescence neboli pubescence je pojmenování pro období, kdy je dětství již překonáno a nastupuje dospělost. Začíná přibližně v jedenácti letech a končí dosažením dospělosti ve dvaceti letech. Hlavním znakem je probouzející se sexualita. To znamená nastupující sexuální zrání a dozrání. K psychickému a sociálnímu dospění však nedochází, což je hlavním rozdílným znakem oproti adolescenci (Helus, 2004). V období dospívání vzrůstá subjektivní význam zevnějšku. Projevuje se především zaměřením pozornosti na vlastní tělo, oblečení, ale i na celkovou úpravu vzhledu. Tělesné změny jsou zapříčiněny hormonálními změnami, a to sebou přináší i kolísavost emočního ladění a přecitlivělé reakce na běžné podněty okolí (Vágnerová, 1999). Pubescence je velice bouřlivé období (neklid, krize, změny nálad, názorů a tužeb), hledání sebe sama, pubescent se vzpouzí autoritám, začíná docházet ke konfliktům s rodiči a učiteli. Začínají vyvstávat otázky typu kým vlastně je a jakým směrem se má ubírat dál. V tomto období dochází k fantazírování a přemýšlení o budoucnosti, čeho by chtěl pubescent dosáhnout. Začíná kladení nároků na sebe sama, projasňování budoucnosti, co je pro budoucnost potřeba udělat a s tím souvisí předsevzetí s plány do budoucna. Fáze pubescence následně přechází do fáze adolescence, kde teprve dochází k plnému vyjádření svého já (Helus, 2004). Jsou rozvíjeny dominantní schopnosti adolescentů, kteří se jim začínají věnovat s plnou náruživostí, získávají v nich zručnost, a tak si budují sebedůvěru a sebeúctu. Zároveň se začínají projevovat první osobnostní rysy, které jsou spojené s těmito schopnostmi. Pro další rozkvět osobnosti je nezbytně nutné, aby rozvoj těchto dominantních schopností proběhl s podporou rodičů, učitelů, ale bez jakéhokoliv osobnostního omezování (Čakrt, 2010).

Ukončení povinné školní docházky a volba následného profesního směřování je důležitým sociálním mezníkem pubescentů v patnácti letech. V této době dochází k diferenciaci v oblasti dospívání a volby své budoucí profese. Možnost volby možností blízké budoucnosti závisí především na dosavadní úspěšnosti ve škole. Volbu mohou spoluurčovat také individuální (eventuálně rodinné) preference. Volba povolání (nebo dalšího studia) nemá přesně definovaný obsah. Pubescent odmítá jasné, definitivní a limitující sebvymezení. Spíše, než co by chtěl být, je schopný odpovědět, co být nechce. Představy o budoucím povolání nejsou nijak přesné. Dospívající kladou důraz na větší

atraktivnost povolání, než na praktické a materiální aspekty, kterými je pracovní doba, pracovní benefity, výdělek apod. Dochází k identifikaci s rodiči z pohledu akceptability modelu profesní role. Také je potvrzena platnost vztahu „čím vyšší je status rodičů, tím častěji má žák vyšší ambice“ (Vágnerová, 1999).

Druhou a relativně dlouhou fází dospívání je období adolescence. Je to poslední stupeň před samotnou dospělostí a trvá přibližně od patnácti do dvaceti let. Vstup do fáze adolescence je ohraničen pohlavním dospíváním (Vágnerová, 1999). V tomto období dochází k celkovému zklidnění díky vyjasňující se životní orientaci. Adolescent se dostává do stavu přemýšlení a zamýšlení se nad důležitými otázkami následujícího života. Zvažuje, jaké má možnosti, životní šance a začíná být zodpovědný za svoje rozhodnutí. Mladí lidé získávají svou tzv. osobní identitu. Tím je označováno vědomí sebe samého, vyjasňování své vlastní identity, kým je a oč mu jde. Osobní identita je jádrem pro další realizaci života. Je však nutné myslet na to, že vytváření své vlastní identity není záležitostí pouze adolescence, nýbrž celého života.

Tato identita je utvářena v oblasti:

- mezilidských vztahů (vytváření si vlastních partnerských vztahů, realizace své samostatnosti),
- psychosexuální při hledání partnera/partnerky (manželství, rodičovství atd.)
- pracovní při hledání budoucí profese,
- poznávací a názorové (ujasnění postojů a cílů),
- občanské seberealizace (Helus, 2004).

Mladý dospělý získává nové role, vztahy s rodiči se stabilizují a zklidňují. Vrstevníci jsou ještě významnější, než byli dříve. Partnerské vztahy bývají zralejší, vyvíjí se mužské a ženské role. Adolescenti pokračují ve své přípravě na budoucí povolání, popřípadě někteří nastupují do svého prvního zaměstnání. Dochází tak k dosahování všech předpokladů dospělosti. Vlastní identita je vytvářena nápodobou vzorů, které znají a považují je za přijatelné. Tempo utváření identity však není u každého stejné. Mnohdy se ani nejedná o vytváření vlastní identity, ale o převzetí jakéhosi modelu. Následuje převzetí zodpovědnosti za sebe sama, s tím souvisí mnoho různých omezení, na která nejsou všichni dostatečně zralí. Významnou proměnou prochází i uvažování o dalším směřování života k profesnímu uplatnění a s tím souvisí i budoucí statut sociálního zařazení (diferenciace středoškolského a vysokoškolského studenta) – ovlivnění

rozvoje individuální identity. Při volbě učebního oboru učňovské mládeže může předcházet delší zkušenost se zhoršeným školním prospěchem. Tito žáci si volí jednodušší cestu k dospělosti, která je pro ně jasněji a jednoznačněji definovaná. Ve výhodnější pozici jsou ti, co jsou vybaveni například sociálními či tělesnými kompetencemi (zručný zedník, sportovec apod.). Na druhou stranu, role učně nemá takovou sociální prestiž. Dochází k odmítání či ignoraci autoritativního působení školní instituce. Učení a motivace k práci bývá slabá. Na druhé straně jsou studenti, kteří bývají sociálně komfortnější. Často však pod tlakem rodiny. U nich by ztrátou role mohlo dojít ke snížení společenského statutu (Vágnerová, 1999).

3.2 Vliv struktury osobnosti

Nejdůležitějším rozhodnutím, před kterým každý adolescent stojí, je volba dalšího studia a následně povolání. Po této první volbě „kam dál“ začíná vlastní kariéerní vývoj. To bývá často spojeno s několika různými druhy problémů, jako je nespokojenost se studiem na vybrané škole nebo nespokojenost s povoláním a s tím související časté změny zaměstnání atd. Výzkumy ukázaly, že až 60 % žáků má problémy při výběru studia a povolání (Vendel, 1987). Většina žáků totiž nemá představu, co by chtěli v budoucnu dělat, jaký je trh práce a jaké mají možnosti. Z tohoto důvodu se žáci často inspirojí rodiči, prarodiči, kamarády, známými, kteří dělají práci, jež je žákům známá, blízká a informace o ní jsou dobře dostupné. Většina žáků nepřizpůsobuje volbu povolání svým zájmům, ale uchyluje se k řešení, které je pro ně v danou chvíli nejjednodušší. Proto by v tuto chvíli měli nastoupit rodiče, prarodiče a školní poradci, aby adolescentům pomohli s výběrem a sdělili své znalosti a zkušenosti (Vendel, 2008). Při poskytování informací ohledně budoucí volby povolání je nutné brát v potaz stáří žáků. Žáci musí také před svým konečným rozhodnutím získat dostatek informací o středních školách, o světě práce, ale i sami o sobě. S tím by jim měl pomoci rozbor struktury vlastní osobnosti (Hlad'o, 2014).

Schopnosti

Schopnosti jsou vlastnosti osobnosti, které umožňují jedinci vykonávat určité činnosti nebo se těmito činnostem naučit (Helus, 2004). Jsou to předpoklady

pro vykonávání určitých aktivit, mezi které se řadí především inteligence, tvořivost, paměť, představivost a komunikační schopnosti (Vališová et Kasíková, 2012).

Risy osobnosti

Risy osobnosti jsou vázané na specifické situace. Pro účely této práce byly vybrány pouze dva osobnostní rysy:

- Extrovert je osoba čerpající energii z okolního prostředí. Je to osoba vstřícná, společenská, živá, přímá, s otevřenými postoji. Její energie směřuje zevnitř ven. Díky bezstarostným postojům se rychle pouští do povrchních známostí a vztahů (Čákr, 2010). Pro extroverta je důležitý vnější svět s mnoha lidmi a věcmi. Extroverti rádi pracují s lidmi, komunikují, mluví na přímo, než aby psali záznamy. Jsou verbálně a fyzicky aktivní. Zaměstnání vyhledávají především v oblasti prodeje, řízení a služeb (Vendel, 2008).
- Introvert naopak upřednostňuje samotu a klid, okolní hektický svět ho vyčerpává, a tak si zachovává odstup. Bývá přemýšlivý, váhavý, rezervovaný. Ve vztazích hledá spíše hloubku než četnost (Čákr, 2010). Je pro něj důležitý vnitřní svět, jeho myšlenky a pocity. Rád a dlouho přemýšlí, pracuje na problému a rozhodnutí dlouho zvažuje. Upřednostňuje činnosti, kde se může soustředit, proto jako zaměstnání vyhledává především vědu a účetnictví, kde má dostatek času na řešení problémů svým vlastním způsobem. Na jednom projektu dokáže pracovat delší dobu než člověk extrovertní (Vendel, 2008).

Temperament

Vrozené vlastnosti vzniklé na základě fungování vyšší nervové soustavy a emocionality (Vališová et Kasíková, 2012). Snahy měnit temperament nebývají úspěšné. Mnohem úspěšnější je temperament směřovat určitým směrem, naučit se s ním pracovat a tím ho usměrnit. Vlastnosti temperamentu mají své výhody, nevýhody, přednosti i úskalí. Temperament se dělí do čtyř skupin:

- Cholerik – snadno vzrušivý, netrpělivý, výbušný, emocionálně těžko zvládnutelný,
- Flegmatik – nesnadné citové vzrušení, citová vyváženost až lhostejnost, zdrženlivost, samotářství,
- Sangvinik – citová vzrušení přelétavá, bezstarostná lehkost, důvěřivý optimismus,

- Melancholik – silné a hluboké citové prožívání, ladění ke smutku a sklíčenosti (Helus, 2004).

Charakter

Charakterem jsou označovány vlastnosti související s morálkou. Charakter není vrozený, ale je získaný osvojením požadavků okolí, se kterými se jedinec ztotožnil, ale také samotnou a samostatnou aktivitou tohoto jedince. Kolem desátého roku života si začínají děti uvědomovat, že se lidé v určitých situacích názorově liší a v určitých případech záleží na samotném vyhodnocení té dané situace (Helus, 2004).

3.3 Další charakteristiky

Způsoby rozhodování o budoucím povolání se u žáků poměrně rychle mění. Před pubertou si žáci myslím, že si mohou zvolit jakékoliv povolání a berou v potaz především svoje zájmy. S postupujícím věkem se začínají zamýšlet nad dalšími veličinami, jako jsou vlastní schopnosti, školní prospěch, kritéria přijetí do dalšího studia. Jako poslední si žáci začínají uvědomovat osobnostní předpoklady a v neposlední řadě i hodnotové orientace (Hlad'o, 2014).

Potřeby a motivace

- Potřeby: zaměření osobnosti plynoucí z pocíťovaného nedostatku nebo nadbytku.
- Motivace: vnitřní pohnutky k činnosti (Vališová et Kasíková, 2012).

Tělesná konstituce

Schopnost těla vykonávat určitý pohyb nebo vysílat informace (řeč těla). Fyzické, fyziologické reakce, kinestetické vnímání, pocity atd. (Vališová et Kasíková, 2012).

3.4 Vnější vlivy působící na dospívající osobu při volbě povolání

Rodina

Přípravu potomstva na budoucí pování dříve vykonávala rodina sama. V dnešní době je tato funkce z větší části předávána státním a dalším institucím (Jandourek, 2009). Podle výzkumů bylo zjištěno, že se vliv rodičů na žáky ve volbě povolání řadí na druhé

místo. Na prvním místě dominuje se značnou převahou samostatné rozhodnutí žáků, a to jak z pohledu žáků, tak z pohledu rodičů (Hlad'o et Drahoňovská, 2012). To však neznamená, že je vliv rodičů malý. Rodinné prostředí, stejně jako chování a způsob komunikace rodičů s potomky, značně volbu povolání ovlivňuje. Rodiče působí jako každodenní vzory a mohou aktivně utvářet názory dětí na práci a vzdělání (Hlad'o, 2014).

Vliv rodičů je velice zásadní, jelikož vystupují jako profesní vzory, informátoři, ale někdy i jako koneční rozhodčí profesní volby. Dříve byl pro syna vzorem jeho otec a pro dceru matka. V dnešní době, s vyšší vzdělaností žen, se stává profesionálním vzorem pro chlapce i dívky jejich matka. Nelze to však generalizovat obecně, protože nemalé množství žáků pochází z neúplných rodin (Havlová, 1996).

Kamarádi

Při průzkumu, který zjišťoval vlivy, které ovlivňují žáky ve volbě budoucího studia a povolání se kamarádi umístili na třetím místě, a to hned za vlastním rozhodnutím a vlivem rodičů. Z analýzy dat vyplývá skutečnost, že kamarádi ovlivňují žáky ve volbě dalšího postupu (jak školního, tak do zaměstnání) více než sourozenci a učitelé. Vliv vrstevníků a kamarádů v poslední době vzrůstá. Vzhledem k životnímu období, kdy se žáci rozhodují o dalším životním postupu, to není nic nepochopitelného. V tomto období dochází k postupnému odpoutávání se od rodičů. Vrstevníci hrají důležitou roli v procesu vytváření vlastní identity. Navzájem si poskytují emoční oporu, porozumění, mají společné aktivity a prožitky (Hlad'o et Drahoňovská, 2012).

Škola

Úloha učitelů je při volbě profesní dráhy a dalšího vzdělávání velice důležitá. Žák tráví ve škole většinu dne, učitelé mají možnost posuzovat žáka v jednotlivých předmětech. Učitel by měl umět zhodnotit úroveň vědomostí a dovedností, ale i žákovo nadání, zájmy a případné obtížné situace ve vzdělávání. Třídní učitel by měl znát i sociální statut rodiny. Učitelé by měli pomáhat žákům se dále profilovat a zdokonalovat, měli by poskytovat kvalifikované informace o jednotlivých profesích a oborech vzdělání (Hlad'o et Drahoňovská, 2012). Učitel by měl napomáhat žákovi sebeurčení podněcováním jeho zvědavosti, nápadů, plánů, zkušeností a měl by se snažit rozvinout jeho seberealizační aktivity (Helus, 2004).

Podle vyhodnocení studie z roku 2012 (Hlad'o et Drahoňovská) bývá vliv školních poradců na žáky velice malý, jak z pohledu rodičů, tak i z pohledu jejich dětí. Zřejmě to je způsobené nedostatkem informací, jak školní poradci fungují, nebo plným nevyužíváním jejich služeb. Bylo by proto vhodné tyto služby vnést do širšího povědomí především rodičů, ale i žáků. Třídní učitelé, ale i poradenští pracovníci by měli seznamovat rodiče s tím, jak hluboce a v jaké míře připravují žáky na volbu další vzdělávací a profesní dráhy nejen v rámci vyučování, ale i v rámci dalších aktivit.

Poradenství v resortu práce

Poradenství v resortu práce je geograficky dobře zakotvené, i přes to, že je to poměrně mladé odvětví. Centrálně je podporované Správou služeb zaměstnanosti Ministerstva práce a sociálních věcí (Národní vzdělávací fond, 2005)

Firmy

Navštěvování samotných firem je sice časově i finančně náročnější než ostatní zdroje informací, ale tento způsob informování žáků o jejich možnostech je velice kladně hodnocen a je velmi účinný. V České republice tento systém zatím plnohodnotně nefunguje, proto by se české firmy měly začít stávat partnery škol a poskytovat více informací pro své „budoucí zaměstnance“ (Hlad'o, 2014).

Internet

Internet je v nynější době zdrojem největšího počtu informací. Je však nutné si uvědomit, že ne všechny informace jsou aktuální, důvěryhodné a pravdivé. Internetové zdroje jsou mezi žáky i mezi rodiči velice kladně hodnoceny. Vyžadují vlastní iniciativu ze strany žáka. První iniciativa by však měla pocházet ze strany učitele, který by měl poskytnout žákům ověřené internetové zdroje (Hlad'o et Drahoňovská, 2012). Cílem je, aby měli žáci přehled o tom, co může internet nabídnout. Učitelé by žáky měli naučit kriticky myslet a informace získané z internetu samostatně zpracovat (Hlad'o, 2014).

Škola, na kterou se chce žák hlásit

Jedním z nejkvalitnějších zdrojů informací je samotná škola, na kterou se chce žák hlásit. Velice dobře fungují veletrhy škol a dny otevřených dveří. Kvalitně připravené akce dokáží žákům poskytnout dostatek informací, pro budoucí rozhodování. Škola by měla

přípravit přehlednou nabídku všech možných oborů především v tištěné formě (letáky, brožury), které si může vzít žák domů a v klidu si je se svými rodiči prostudovat (Hlad'ová et Drahoňovská, 2012).

Všechny tyto prezentace škol zastupují studenti, kteří na škole studují. Žák má tedy možnost se zeptat na osobní zkušenosti se školou, klady a zápory (poznámka autora).

3.5 Volba povolání

Pro volbu povolání je velice nutné poznat sebe sama. Pokud to člověk dokáže a objeví všechny svoje přednosti a nedostatky, tak už je jen málo, co mu brání v tom, aby si zvolil ideální povolání. Člověk by si měl ujasnit své zájmy, schopnosti, předpoklady, ale i životní hodnoty (Mezera, 2008). Dalším důležitým ukazatelem je celkový stav jednotlivce, kterým je věk (se kterým se mění životní cíle, schopnosti a možnosti), pohlaví, zdraví, zralost osobnosti, nadání, zkušenosti, ale i celková životní síla (Kacetl, 2011). Většina lidí si volí povolání, která rozvíjejí jejich schopnosti a dovednosti, které mají nebo se je teprve snaží získat. V dospělosti se lidé začnou uchylovat k hledání povolání, které vyhovuje jejich životnímu stylu nebo postavení, které mají nebo se ho teprve snaží dosáhnout (Mezera, 2008). Volba povolání je především výrazem individuální hodnotové orientace. Očekávání a význam budoucího povolání si subjektivně volíme podle materiálního zisku, zajímavosti práce, společenské užitečnosti nebo kombinací všech zmíněných faktorů (Havlová, 1996).

3.6 Rodinné podnikání

Rodinné podnikání je jeden z faktorů, který ovlivňuje žáky ve volbě studia a následného zaměstnání. Rodinná firma klade nároky na žáky, aby až dospějí, začali pracovat v rodinném podniku a následně tento podnik převzali. Otec, jako zakladatel podniku vnímá svůj podnik jako pokračování sebe sama a může na svého potomka (především syna) vyvíjet tlak. Potřeba osobní realizace zakladatele (otce) se tak na potomky přenáší. Potomci v určité fázi svého vývoje začínají pociťovat vzdor tomuto nátlaku a dávají ho najevo. S postupným dospíváním dochází k větší nezávislosti a potomek začíná usilovat o větší podíl a kontrolu nad rodinným podnikem. Zde dochází k zásadnímu rozhodnutí, zda se potomek rozhodne pokračovat v rodinném řemeslu (a otec mu alespoň částečně ustoupí) nebo se bude věnovat něčemu jinému (může být způsobeno

neústupností otce) (Koráb et al, 2008). K dalším tlakům na potomka dochází, když se rodiče snaží přes svoje dítě realizovat to, o co oni sami usilují a čeho sami nedosáhli. Někteří zase naopak očekávají, že bude dítě reprodukovat jejich úspěch, který upevní, rozmnoží a naváže svým přínosem, a tak bude udržovat dobré jméno rodičů a celé rodiny (Helus, 2004)

4 Praktická část

4.1 Střední zemědělská škola a Střední odborná škola Poděbrady

Střední zemědělská škola a Střední odborná škola Poděbrady se nachází ve Středočeském kraji. Byla založena roku 1919. Je cvičnou školou IVP ČZU v Praze. Tato škola nabízí 4 různé programy:

1. Agropodnikání (41-41-M/01) – denní čtyřletý obor zakončený maturitní zkouškou
2. Veřejnosprávní činnost (68-43-M/01) – denní čtyřletý obor zakončený maturitní zkouškou
3. Přírodovědné lyceum (78-42-M/05) – denní čtyřletý obor zakončený maturitní zkouškou
4. Veterinářství (43-41-M/01) – denní čtyřletý obor zakončený maturitní zkouškou

Po absolvování všech studijních oborů mají žáci možnost dalšího studia na VOŠ nebo VŠ. Součástí studijních oborů agropodnikání, veřejnosprávní činnost a veterinářství je praxe. Přírodovědné lyceum je zaměřeno spíše na přípravu pro další studium. Všichni absolventi získají znalosti a dovednosti v obsluze PC, znalosti cizích jazyků, ekonomiky a podnikání.

Žáci mají možnost stravovat se ve školní jídelně, mají k dispozici rychlé občerstvení, ubytování v domově mládeže hotelového typu, jsou jim poskytovány odborné exkurze, kurzy pro žáky a také mají možnost získat řidičský průkaz.

4.2 Dotazníkové šetření

Pro zpracování závěrečné práce bylo vybráno dotazníkové šetření jako nevhodnější způsob průzkumu zjišťování cílů práce. Byl sestaven dotazník obsahující 15 otázek, z nichž byly 3 otázky otevřené, 11 uzavřených (s výběrem jedné nebo několika variant) a 1 polouzavřená. Celé znění dotazníku je zobrazeno v přílohách práce. Jednotlivé otázky byly následující:

1. Otázka: Pohlaví
2. Otázka: Věk
3. Otázka: Ročník studia
4. Otázka: Obor vzdělání

5. Otázka: Jak dlouho jste se pro vybraný obor rozhodovali?
6. Otázka: Pomáhali vám rodiče při výběru oboru?
7. Otázka: Kdo vás při výběru zvoleného oboru vzdělání ovlivnil?
8. Otázka: V oboru, který studujete, pracuje:
9. Otázka: Jaké vzdělání má váš otec?
10. Otázka: Jaké vzdělání má vaše matka?
11. Otázka: Chystáte se dále pokračovat ve studiu?
12. Otázka: Bude váš budoucí obor stejný, jako studujete nyní?
13. Otázka: Jaká je vaše představa zaměstnání po dokončení všech studií?
14. Otázka: Kdy jste se rozhodl/a jaké budete dělat zaměstnání?
15. Otázka: Kdo vám pomáhal s výběrem budoucího zaměstnání?

Před uvedením dotazníku do oběhu bylo provedeno zkušební testování, kterého se zúčastnilo 10 osob. Bylo zjišťováno, zda jsou všechny otázky srozumitelné a pochopitelné. Délka vyplňování jednoho dotazníku nepřekročila 5 minut. Po tomto testování, které proběhlo úspěšně, mohl být dotazník použit k vlastnímu testování.

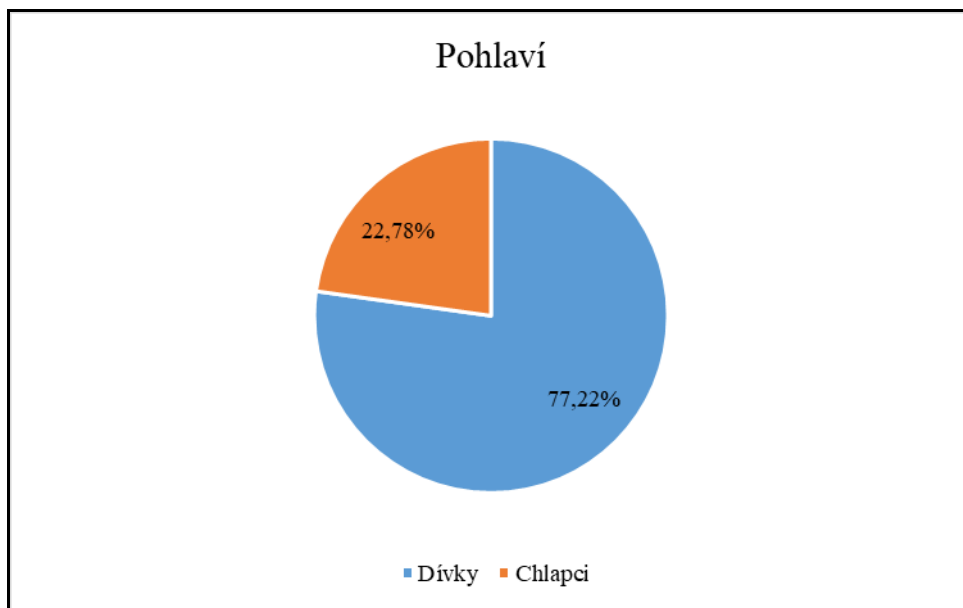
Na Střední zemědělské škole a Střední odborné škole v Poděbradech byl osloven zástupce ředitelky, který nejprve zkontroloval vhodnost a právnost dotazníku a následně byl dotazník, v elektronické podobě, vyplňován žáky na hodinách informatiky. Úvodní strana dotazníku zdůrazňovala anonymitu vyplňování, základní informace a odůvodnění, k čemu bude dotazník sloužit. Poté mohli žáci začít s vyplňováním jednotlivých otázek. Pro vyplnění dotazníku byly vybrány obory agropodnikání, veřejnosprávní činnost a veterinářství. Žáci přírodovědného lycea nebyli do výběru k vyplnění dotazníku vybráni, protože je jejich obor spíše obecný než konkrétně zaměřený na nějakou činnost. Respondenti byli napříč ročníky vybíráni náhodně. Bylo rozdáno celkem 85 dotazníků. Šest dotazníků bylo z průzkumu vyřazeno z důvodu nevhodných odpovědí. Do celkového hodnocení bylo zařazeno 79 dotazníků.

4.3 Rozbor výzkumných otázek

4.3.1 1. Otázka: pohlaví

Povinná otázka, respondent musel zvolit jednu z nabízených odpovědí.

Z celkového počtu 79 respondentů bylo 61 dívek (77,22 %) a 18 chlapců (22,78 %).

Obrázek 1 - Procentuální znázornění pohlaví respondentů

4.3.2 2. Otázka: Věk

Povinná otázka, respondent musel napsat číselnou odpověď.

V tabulce č. 1 je znázorněné věkové rozmezí respondentů. Je patrné, že nejvíce respondentům bylo 16 - 17 let (67,09 %). Nejmladším respondentům bylo 15 let, jejichž celkový počet byl 8 osob (10,13 %). Celkem šesti respondentům bylo 18 let (7,59 %) a osmi respondentům bylo let 19 (10,13 %). Dva nejstarší respondenti byli 20 let staří (5,06 %).

Věk	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
15	8	10,13 %
16	28	35,44 %
17	25	31,65 %
18	6	7,59 %
19	8	10,13 %
20	2	5,06 %

Tabulka 1 - věk respondentů

4.3.3 Otázka 3: Ročník studia

Povinná otázka, respondent musel napsat odpověď vlastními slovy.

Počet respondentů z prvního ročníku byl 27 žáků. Respondenti z druhého ročníku byli nejpočetnější. Bylo jich celkem 37. Třetí ročník nebyl zastoupený ani jedním respondentem. Ze čtvrtého (závěrečného) ročníku bylo tázáno celkem 8 žáků.

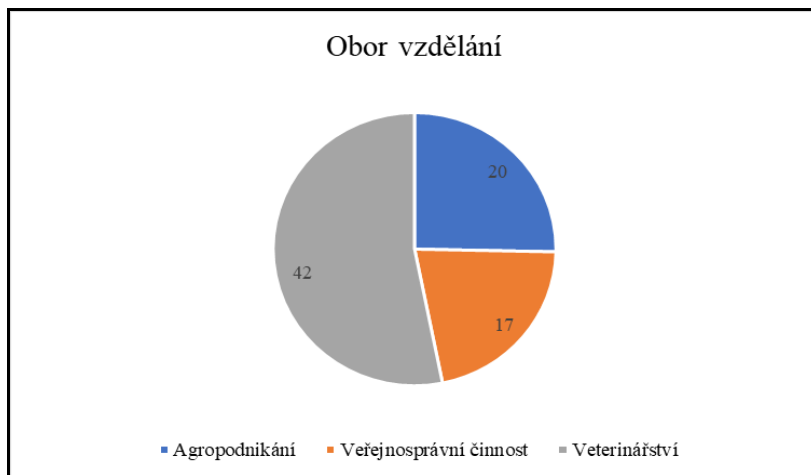
Ročník studia	Počet odpovědí
1.	27
2.	37
3.	0
4.	8

Tabulka 2 - Tabulka znázorňující počty respondentů v jednotlivých ročnících

4.3.4 Otázka 4: Obor vzdělání

Povinná otázka, respondent musel napsat odpověď vlastními slovy.

Na Střední zemědělské škole a Střední odborné škole v Poděbradech jsou vyučovány celkem čtyři obory, kterými jsou agropodnikání, veřejnosprávní činnost, přírodovědné lyceum a veterinářství. Průzkumu se zúčastnili žáci z celkem tří oborů, kterými bylo agropodnikání, veřejnosprávní činnost a veterinářství. 53,16 % respondentů studovalo obor veterinářství, 25,32 % respondentů studovalo obor agropodnikání a 21,52 % respondentů obor veřejnosprávní činnost.

Obrázek 2 - Počty respondentů v jednotlivých oborech

4.3.5 Otázka 5: Jak dlouho jste se pro daný obor rozhodovali?

Povinná otázka, respondent musel napsat číselnou odpověď.

Průměrně se žáci rozhodovali 9-10 měsíců pro obor, který momentálně studují.

Pouze jeden žák odpověděl, že se pro daný obor rozhodovat 4 měsíce. Dále vždy po jednom žákovi bylo 10, 11, 14, 20 a 25 měsíců. Dva žáci odpověděli, že se rozhodovali 8 měsíců. Tři žáci odpověděli, že se pro daný obor rozhodovali dva roky. Čtyři žáci se pro daný obor rozhodovali 5 měsíců. Půl roku se rozhodovalo pět žáků. Šest žáků odpovědělo, že byli rozhodnuti za necelý měsíc. Devět žáků se rozhodovalo 3 měsíce, ale také jeden rok. Třinácti žákům stačili dva měsíce a dvaadvacet žáků bylo rozhodnuto po jednom měsíci.

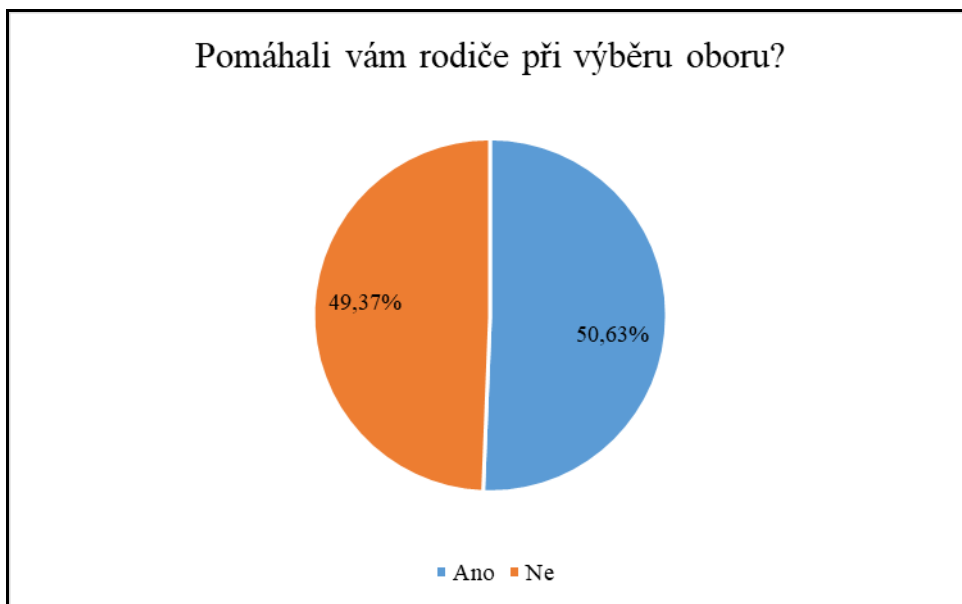
Počet měsíců	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
0	6	7,59 %
1	22	27,85 %
2	13	16,46 %
3	9	11,38 %
4	1	1,27 %
5	4	5,06 %
6	5	6,33 %
8	2	2,53 %
10	1	1,27 %
11	1	1,27 %
12	9	11,38 %
14	1	1,27 %
20	1	1,27 %
24	3	3,80 %
25	1	1,27 %

Tabulka 3 - Tabulka ukazující počet odpovědí na otázku: Kolik měsíců se žáci rozhodovali pro svůj obor studia?

4.3.6 Otázka 6: Pomáhali vám rodiče při výběru oboru?

Povinná otázka, respondent se musel rozhodnout mezi odpověďmi „ano“ a „ne“.

Čtyřiceti žákům (50,63 %), z celkového počtu 79 dotázaných, pomáhali rodiče s výběrem oboru. Třicetidevítí žákům (49,37 %) rodiče s výběrem oboru nepomáhali.

Obrázek 3 - Procentuální zobrazení pomoci rodičů žákům při výběru oboru studia

4.3.7 Otázka 7: Kdo vás při výběru zvoleného oboru vzdělání ovlivnil?

Povinná otázka, respondent musel zvolit alespoň některou z nabízených odpovědí.

Nabízené odpovědi byly:

- Nikdo, zvolený obor jsem si vybral sám
- Matka
- Otec
- Jiný příbuzný
- Znamý
- Kamarád/ka
- Učitel
- Výchovný poradce

Osoby ovlivňující výběr oboru	Počet odpovědí
Nikdo	46
Matka	25
Otec	18
Jiný příbuzný	14
Znamý	14
Kamarád/ka	8
Učitel	6
Výchovný poradce	5

Tabulka 4 - Tabulka znázorňující počet odpovědí na otázku, kdo ovlivnil volbu oboru

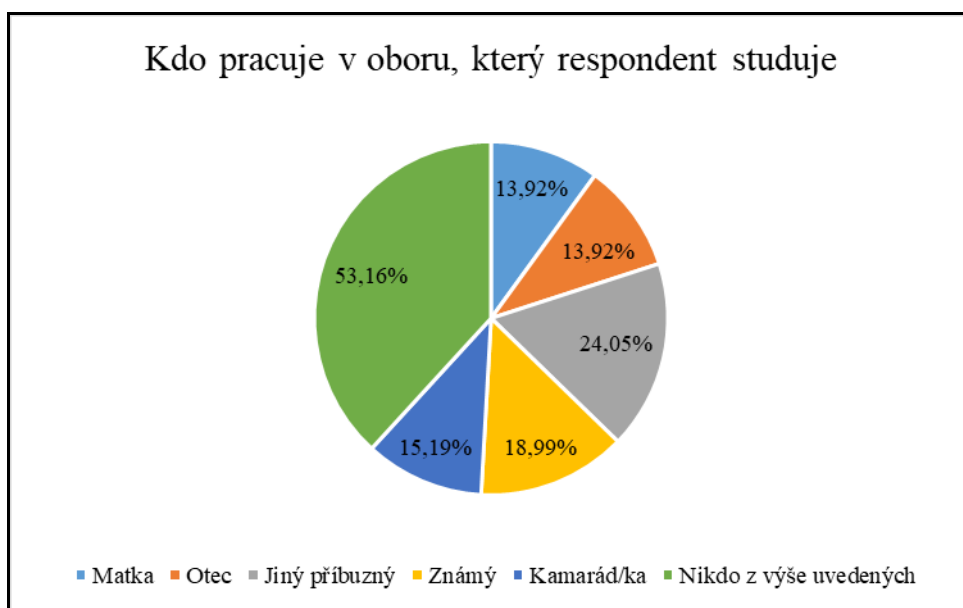
Z grafu je patrné, že se převážná většina respondentů rozhodla pro volbu oboru sama bez vlivu další osoby (46 odpovědí ze 79). Osobami, které nejvíce ovlivňovaly volbu oboru žáka, byli rodiče. Více však respondenty ovlivnila matka (25 odpovědí) než otec (18 odpovědí). Ihned v závěsu byli jiní příbuzní (14 odpovědí) a známí (14 odpovědí). Osm žáků ovlivnil kamarád/ka a učitelé měli vliv na 6 žáků. Pouze 5 respondentů odpovědělo, že jejich volbu ovlivnil výchovný poradce.

4.3.8 Otázka 8: V oboru, který studujete, pracuje:

Povinná otázka, respondent musel zvolit alespoň některou z nabízených možností.

Respondent měl na výběr tyto možnosti a mohl zvolit více variant:

- Matka
- Otec
- Jiný příbuzný
- Známý
- Kamarád/ka
- Nikdo z výše uvedených

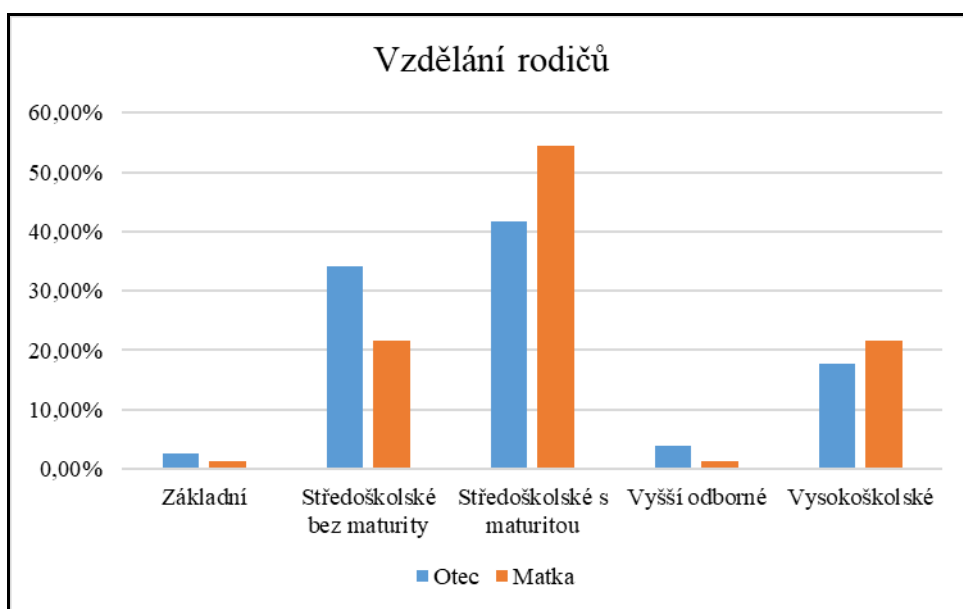

Obrázek 4 - Procentuální zobrazení osob pracujících ve studovaném oboru respondenta

Více jak polovina respondentů (53,16 %) odpověděla, že nikdo z výše uvedených lidí nepracuje v oboru, který studují na Střední zemědělské škole a Střední odborné škole Poděbrady. Z výše uvedených odpovědí si nejlépe vedli jiní příbuzní (24,05 %) než rodiče. Hned v závěsu jiným příbuzným byli známí (18,99 %), poté kamarád/ka (15,19 %) a nejmenší procento získali matka (13,92 %) a otec (13,92 %).

4.3.9 Otázka 9: Jaké vzdělání má váš otec? vs. Otázka 10: Jaké vzdělání má vaše matka?

Povinná otázka, respondent musel zvolit jednu z nabízených odpovědí.

Obrázek 5 - Procentuální porovnání výše vzdělání rodičů respondentů

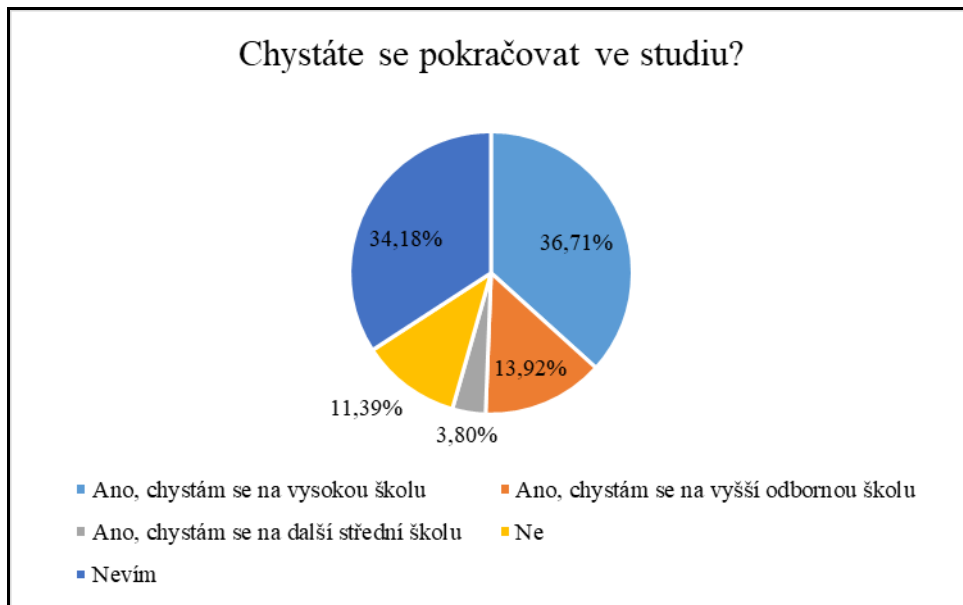
Nejvyšší procento rodičů má ukončené středoškolské vzdělání s maturitou (otec 41,77 %; matka 54,43 %). V těsném závěsu je středoškolské vzdělání bez maturity (otec 34,18 %; matka 21,52 %). Pouze malé procento rodičů dotázaných žáků má základní (otec 2,53 %; matka 1,27 %) nebo vyšší odborné (otec 3,8 %; matka 1,27 %) vzdělání. Okolo 20 % rodičů má ukončený vysokoškolský stupeň studia (otec 17,72 %; matka 21,52 %).

4.3.10 Otázka 11: Chystáte se dále pokračovat ve studiu?

Povinná otázka, respondent musel zvolit jednu z nabízených odpovědí.

Respondenti dostali na výběr z možností:

- Ano, chystám se na vysokou školu
- Ano, chystám se na vyšší odbornou školu
- Ano, chystám se na další střední školu
- Ne
- Nevím

Obrázek 6 - Procentuální zobrazení odpovědí na otázku: Chystáte se pokračovat ve studiu?

Více jak třetina respondentů (36,71 %) se v budoucnu bude chystat na vysokou školu. Téměř stejné procento však neví, jestli chtějí ve studiu pokračovat (34,18 %). Na studium vyšší odborné školy se chystá 13,92 % respondentů a 3,80 % se chystá na další střední školu. Ve studiu nechce pokračovat 11,39 % respondentů.

4.3.11 Otázka 12: Bude váš budoucí obor stejný jako studujete nyní?

Povinná otázka, respondent musel zvolit jednu z nabízených odpovědí nebo napsat odpověď vlastními slovy.

Na výběr měli respondenti odpovědi:

- Ano
- Ne
- Nevím
- Nechci dále studovat

Někteří z dotázaných vepsali odpovědi:

- Jízdní policie
- Automechanik, opravář zemědělských strojů
- Ekologie
- Učitelství matematiky a informatiky

Odpověď	Počet odpovědí	Procentuální vyjádření
Ano	30	37,97 %
Ne	7	8,86 %
Nevím	31	39,24 %
Nechci dále studovat	7	8,86 %
Jízdní policie	1	1,27 %
Automechanik, opravář zemědělských strojů	1	1,27 %
Ekologie	1	1,27 %
Učitelství matematiky a informatiky	1	1,27 %

Tabulka 5 - Tabulka odpovědí na budoucí obor studia

Větší procento žáků chce v budoucnu studovat stejný obor jako studují nyní (37,97 %), ale téměř stejné procento studentů neví (39,24 %), jestli v tomto oboru chtějí pokračovat. Sedm (8,86 %) z dotázaných respondentů uvedlo, že ve stejném oboru pokračovat nechtějí. Stejně procento (8,86 %) žáků pokračovat nechce. Celkem čtyři respondenti uvedli, v jakých oborech by chtěli pokračovat.

4.3.12 Otázka 13: Jaká je vaše představa zaměstnání po dokončení všech studií?

Povinná otázka, respondent musel zvolit jednu z nabízených odpovědí.

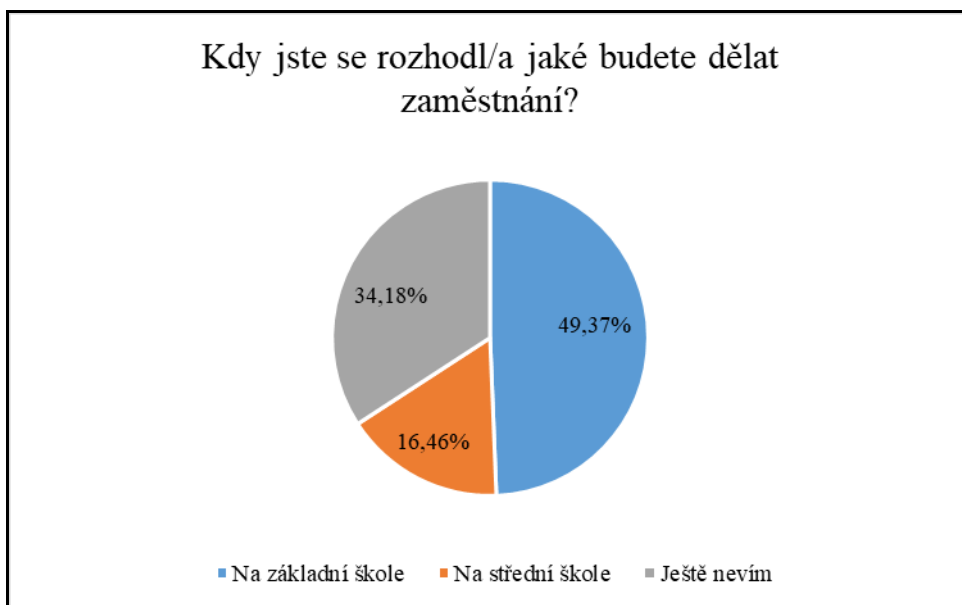

Obrázek 7 - Přesné počty odpovědí respondentů

Z celkového počtu 79 dotázaných odpovědělo 38 respondentů (48,1 %), že budou pracovat v jiném oboru než lidé z rodiny. Naopak celkem 12 žáků (15,19 %) odpovědělo, že budou pracovat ve stejném oboru jako někdo z rodiny. Do rodinné firmy nastoupí celkem 5 respondentů (6,33 %) a 24 dotázaných (30,38 %) nemá představu, kde by chtěli pracovat.

4.3.13 Otázka 14: Kdy jste se rozhodl/a jaké budete dělat zaměstnání?

Povinná otázka, respondent musel zvolit jednu z nabízených odpovědí.

Obrázek 8 - Procentuální zobrazení rozhodnutí o budoucím zaměstnání

Téměř polovina respondentů (49,37 %) se již na základní škole rozhodla o budoucím zaměstnání. V průběhu střední školy se rozhodlo celkem 16,46 % žáků a 34,18 % dosud neví.

4.3.14 Otázka 15: Kdo vám pomáhal s výběrem budoucího zaměstnání?

Povinná otázka, respondent musel zvolit alespoň některou z nabízených odpovědí.

Kdo respondentům pomáhal s výběrem budoucího zaměstnání	Procentuální odpověď
Nikdo	69,62 %
Matka	24,05 %
Otec	13,92 %
Jiný příbuzný	10,13 %
Známý	8,86 %
Kamarád/ka	6,33 %
Učitel	5,06 %
Výchovný poradce	3,8 %

Tabulka 6 - Procentuální zobrazení pomoci při výběru budoucího zaměstnání

Více jak polovina respondentů (69,62 %) odpověděla, že jim nikdo nepomáhal při výběru budoucího povolání. Z rodičů měla větší vliv matka (24,05 %) než otec (13,92 %). Sestupně měli vliv jiní příbuzní (10,13 %), známí (8,86 %), kamarád/ka (6,33 %), učitel (5,06 %) a nejmenší procento vlivu bylo u výchovného poradce (3,8 %).

4.4 Souhrn a vyhodnocení výzkumných otázek

Dotazníkového šetření se zúčastnilo více dívek než chlapců. Průměrný věk respondentů byl 16-17 let. Nejvíce respondentů studovalo první a druhý ročník oboru veterinářství.

V několika následujících větách budou zkráceně popsány poznatky dotazníkového šetření. Nejvíce respondentů uvedlo, že se pro daný obor rozhodovali jeden měsíc, což se zdá jako dostatečná doba pro volbu následujícího studia. Delší dobu se pro daný obor rozhodovaly dívky než chlapci. V otázce rodičovské pomoci výběru oboru studia nelze jednoznačně určit rodičovskou převahu. Přibližně polovině respondentů rodiče s výběrem následujícího studia pomáhali a polovině nepomáhali. Chlapci uváděli, že si zvolený obor vybírali sami. Dívky se více nechaly ovlivnit rodiči. Z této poloviny

respondentů odpověděla téměř polovina, že je nikdo ve výběru studia neovlivnil. Druhá polovina uvedla, že je nejvíce ovlivnila matka, přičemž hned v závěsu byl otec. To může být způsobeno faktem, že má povětšinou matka větší kontakt s dítětem a více s ním komunikuje než otec. Ostatní příbuzní, známí, kamarádi, učitelé a výchovní poradci ovlivnili respondenty v menší míře. Nejspíše proto, že jsou s dítětem méně v kontaktu než rodiče. S ovlivněním výběru zřejmě souvisel fakt, že někdo z blízkého okolí respondentů pracoval ve stejném oboru, který se respondent rozhodl studovat. Ovlivnění výběru budoucího studia může mít jak pozitivní, tak i negativní efekt. Negativistické komentáře k pracovní pozici, kterou vykonává někdo z rodiny, může na dospívajícího působit negativním dojmem, a nakonec se může rozhodnout, že tuto práci dělat nechce. Dítě může být také ovlivněno pozitivně, kdy má v blízkém okolí někoho, koho zaměstnání baví, rád o něm povídá a vychvaluje ho. Z dotazníkového šetření je patrné, že více jak polovina respondentů neměla žádného známého, ani příbuzného ve studovaném oboru. Zbylé procento dotázaných uvedlo jiného příbuzného než rodiče, jako pracovníka v respondentem studovaném oboru.

Co se týče vzdělání rodičů dotázaných žáků, ukázalo se, že je nejvíce rodičů vzděláno středoškolsky s maturitou, menší procento středoškolsky bez maturity. V otázkách týkajících se budoucího studia uvádí třetina respondentů, že neví, zda chtějí pokračovat se studiu. Třetina dotázaných však uvádí, že by chtěla pokračovat na vysoké škole, a to dokonce ve stejném oboru, jako nyní studují. Nejvíce respondentů uvedlo, že budou po dokončení studií pokračovat ve studiu jiného oboru, než lidé z jejich rodiny a že se pro toto zaměstnání rozhodli již na základní škole. Zároveň více jak polovina dotázaných odpověděla, že se ve volbě budoucího povolání rozhodovali zcela samostatně bez jakékoliv pomoci rodiny, známých apod. Pokud bychom však hodnotili, kdo respondenty nejvíce ovlivnil, byla by to matka.

5 Závěr

Cílem této práce bylo zjistit, zda má profesní/oborové zaměření rodičů vliv na volbu povolání potomků. Jestli i v dnešní uspěchané době, kdy chtějí všichni studovat a mít co nejvyšší vzdělání existuje předávání profesních znalostí, dovedností a zkušeností z generace na generaci, nebo jestli chtějí jít potomci svojí vlastní cestou.

Nejdříve bylo zjišťováno, jak dlouho žáci vybírali obor a školu, kde nyní studují. Jestli byla volba pouze v jejich režii, nebo je ve výběru ovlivnili rodiče, příbuzní, známí, kamarádi, učitelé nebo výchovní poradci. Zda bylo toto ovlivnění zapříčiněno prací v oboru ovlivňující osoby či nikoliv. Byla zjišťována úroveň dokončeného vzdělání obou rodičů a s tím související pokračující vzdělání respondentů a následná volba budoucího povolání.

Vzhledem k výše uvedeným otázkám byl sestaven dotazník, který byl nejdříve pilotně ozkoušen. Poté byl dotazník rozdán na Střední zemědělské škole a Střední odborné škole v Poděbradech.

Byl zjištěn pouze nepatrný vliv rodinné tradice na volbě studovaného oboru a následného povolání. Převážná většina dotázaných odpověděla, že budou pracovat v jiném oboru než lidé z rodiny. Zajímavý se jeví fakt, který ukazuje dobu volby daného oboru. Nejvíce respondentů uvedlo, že se pro daný obor rozhodovali jeden měsíc a zároveň většina respondentů také uvádí, že budou chtít v tomto oboru pokračovat. Stejný fakt potvrzuje otázka, kdy se pro daný obor rozhodli. Na tuto otázku bylo nejčastější procento odpovědí datováno na základní školu.

Z výše uvedených faktů vyplývá profesní odklon od rodinné tradice. Pokud bychom se však zaměřili pouze na odpovědi týkající se rodiny a pominuly bychom všechny okolní faktory, zjistili bychom, že má z rodiny největší vliv matka.

Seznam použitých zdrojů

- ČAKRT, Michal. Typologie osobnosti, Praha, 2010, ISBN 978-80-7261-220-8
- HAVLOVÁ, Jitka. Profesionální dráha ve 20. století, Praha, 1996, ISBN 80-7184-220-6
- HELUS, Zdeněk. Dítě v osobnostním pojetí, Praha, 2004, ISBN 80-7178-888-0
- HLAĎO, Petr, Petra DRAHOŇOVSKÁ. Rozhodování žáků základních a středních škol o dalším studiu a práci v pohledu žáků a jejich rodičů, Praha, 2012, VIP Kariéra II - KP
- HLAĎO, Petr, Rozhodnutí žáků absolventských ročníků základních škol o další vzdělávací a profesní dráze, Mendelova univerzita v Brně, 2013, ISBN 978-80-7375-874-5
- HLAĎO, Petr, Příručka k volbě povolání aneb Co by měl znát výchovný poradce na základní škole, Vysocina Education, Jihlava, 2014, ISBN 978-80-904994-2-3
- Hospodářská komora České republiky. Řemeslo žije. Komora [online]. 2011. [cit. 6.11.2018]. dostupné z: <https://www.komora.cz/news/remeslo-zije/>
- JANDOUREK, Jan. Úvod do sociologie, Praha, 2009, ISBN 978-80-7367-644-5
- KACETL, Jaroslav. Obchodní a podnikatelská etika, Gaudeamus, 2011, ISBN 978-80-7435-095-5
- KORÁB, Vojtěch, Alena HANZELKOVÁ, Marek MIHALISKO. Rodinné podnikání. Brno: Computer Press, 2008. ISBN: 978-80-251-1843-6.
- MEZERA, Antonín, Pro jaké povolání se hodím?, Brno: Computer Press, 2008, ISBN: 978-80-251-2395-9
- Národní vzdělávací fond. Poradenství pro volbu povolání a zaměstnání na úřadech práce v České republice, Praha, 2005, ISBN 80-86728-25-0
- PETRŮ, N. Voštovka byla oblíbená už koncem 19. století. Mast ze smrkové pryskyřice dnes uživí celou rodinu. In. Rok rodinného podnikání. 2018. [cit. 6.11.2018]. Dostupné z: <http://www.rodinnafirma.net/cz/aktuality/401-vostovka-byla-oblibena-uz-koncem-19-stoleti-mast-ze-smrkove-pryskyrice-dnes-zivi-celou-rodinu>
- POULSON, Robert, Jak(é) si najít zaměstnání, Fragment, 1995, ISBN 80-85768-70-4
- VÁGNEROVÁ, Marie. Vývojová psychologie, Praha, 1999, ISBN 80-7178-308-0
- VALÍŠOVÁ, Alena, Hana KASÍKOVÁ. Pedagogika pro učitele, 2., rozšířené a aktualizované vydání, Grada Publishing, 2012, ISBN 978-80-247-3357-9
- VENDEL, Štefan, 1987, in VENDEL, Štefan. Kariérní poradenství, Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-1731-9

VENDEL, Štefan. Kariérní poradenství, Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-1731-9

6 Seznam tabulek

Tabulka 1 - věk respondentů.....	20
Tabulka 2 - Tabulka znázorňující počty respondentů v jednotlivých ročnících.....	21
Tabulka 3 - Tabulka ukazující počet odpovědí na otázku: Kolik měsíců se žáci rozhodovali pro svůj obor studia?.....	22
Tabulka 4 - Tabulka znázorňující počet odpovědí na otázku, kdo ovlivnil volbu oboru	23
Tabulka 5 - Tabulka odpovědí na budoucí obor studia	27
Tabulka 6 - Procentuální zobrazení pomoci při výběru budoucího zaměstnání.....	29

7 Seznam obrázků

Obrázek 1 - Procentuální znázornění pohlaví respondentů	20
Obrázek 3 - Počty respondentů v jednotlivých oborech	21
Obrázek 4 - Procentuální zobrazení pomoci rodičů zákům při výběru oboru studia	23
Obrázek 6 - Procentuální zobrazení osob pracujících ve studovaném oboru respondenta..	24
Obrázek 7 - Procentuální porovnání výše vzdělání rodičů respondentů	25
Obrázek 8 - Procentuální zobrazení odpovědí na otázku: Chystáte se pokračovat ve studiu?	26
Obrázek 9 - Přesné počty odpovědí respondentů.....	28
Obrázek 10 - Procentuální zobrazení rozhodnutí o budoucím zaměstnání	28